

WOJEWODA OPOLSKI

ul. Piastowska 14
45-082 Opole

Opole, 26 września 2025 r.
PS.I.431.4.19.2025.WM

**Pani
Urszula Pyć
Kierownik
Gminnego Ośrodka Pomocy
Społecznej w Zębowicach
ul. Josepha Eichendorffa 2
46-048 Zębowice**

Wystąpienie pokontrolne

I. Dane identyfikacyjne kontroli

1. Nazwa i adres jednostki kontrolowanej

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zębowicach
ul. Josepha Eichendorffa 2, 46-048 Zębowice

2. Podstawa prawna podjęcia kontroli

art. 28 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2025 r. poz. 428), w związku z art. 20 ust. 1 i art. 33 ust. 2 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2025 r. poz. 1208) oraz w związku z art. 6 ust. 4 pkt 4 z uwzględnieniem art. 3 i 4 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. z 2020 r. poz. 224 ze zm.).

3. Zakres kontroli

1) przedmiot kontroli: realizacja zadań wynikających z ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych¹.

2) okres objęty kontrolą: od 1 stycznia 2024 r. do 17 lipca 2025 r.

4. Rodzaj kontroli: kompleksowa

5. Tryb kontroli: zwykły

¹ Nazywanej dalej „ustawą”

6. Termin kontroli: 21-22 lipca 2025 r.

7. Skład zespołu kontrolnego:

- **Wojciech Medoliński** - Inspektor Wojewódzki Oddziału Nadzoru i Kontroli Pomocy Społecznej w Wydziale Polityki Społecznej Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Opolu – kierownik zespołu kontrolnego;
- **Jakub Krajewski** - Inspektor Wojewódzki Oddziału Nadzoru i Kontroli Pomocy Społecznej w Wydziale Polityki Społecznej Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Opolu.

8. Kierownik jednostki kontrolowanej

Pani Urszula Pyć, pełniąca funkcję Kierownika od 1 stycznia 2024 r.

9. Kontrolę wpisano do książki kontroli prowadzonej w jednostce kontrolowanej pod nr 18.

II. Ocena skontrolowanej działalności ze wskazaniem ustaleń, na których została oparta

W wyniki kontroli **pozytywnie z uchybieniami** ocenia się działalność Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zębowicach² w kontrolowanym zakresie.

W toku kontroli badano następujące zagadnienia:

- prawidłowość upoważniania pracowników jednostki kontrolowanej do prowadzenia postępowań i wydawania decyzji w zakresie przyznawania świadczeń rodzinnych;
- prawidłowość postępowania jednostki kontrolowanej w zakresie obowiązku utworzenia komórki organizacyjnej do realizacji świadczeń rodzinnych, braku nieprawidłowości w wykonywaniu zadań pomocy społecznej oraz nienaruszaniu norm zatrudnienia pracowników socjalnych określonych w przepisach o pomocy społecznej;
- zasadność przyznawania i odmowy przyznania świadczeń rodzinnych pod względem zgodności z obowiązującym prawem;
- sposób i tryb postępowania w zakresie przyznania świadczeń rodzinnych;
- terminowość ustalania prawa oraz wypłacania należnych świadczeń rodzinnych wnioskodawcom.

Zastrzeżenia kontrolerów dotyczyły:

- niezawiadamiania wnioskodawców przez organ o konieczności poprawy wniosku zawierającego błędy formalne, co narusza art. 24a ust. 1 ustawy;

² Nazywanego dalej „GOPS w Zębowicach”

- formułowania nieprecyzyjnej podstawy prawnej przez organ w odniesieniu do aktów wykonawczych, co narusza art. 107 § 1 pkt 4 k.p.a.;
- braku wydruku metryki sprawy w aktach postępowania zakończonego wydaniem decyzji z dnia 17 stycznia 2024 r. nr GOPS.5210.67.ZR.2023, w przedmiocie nienależnie pobranego zasiłku rodzinnego wraz z dodatkami, co narusza art. 66a § 3 k.p.a.;
- nieprawidłowego formułowania rozstrzygnięć decyzji w przedmiocie przyznania prawa do zasiłku rodzinnego oraz dodatków do zasiłku rodzinnego, wydanych z zastosowaniem art. 5 ust. 3-3c ustawy oraz decyzji w przedmiocie nienależnie pobranego zasiłku rodzinnego wraz z dodatkami, co narusza art. 107 § 1 pkt 5 k.p.a.;
- uzasadniania decyzji administracyjnych w sposób niewyczerpujący wymogów określonych w art. 107 § 3 k.p.a., w odniesieniu do decyzji w przedmiocie zasiłku rodzinnego oraz dodatków do zasiłku rodzinnego i decyzji w przedmiocie przyznania prawa do świadczenia rodzicielskiego;
- wydania decyzji administracyjnych przed upływem terminu, który został wyznaczony dla strony na zapoznanie się z aktami sprawy, uzyskanie wyjaśnień oraz złożenie wniosków, co narusza art. 10 § 1 k.p.a.

Nie wniesiono zastrzeżeń w zakresie:

- prawidłowości upoważniania pracowników jednostki kontrolowanej do prowadzenia postępowań i wydawania decyzji w zakresie przyznawania świadczeń rodzinnych;
- prawidłowości postępowania jednostki kontrolowanej w zakresie obowiązku utworzenia komórki organizacyjnej do realizacji świadczeń rodzinnych oraz realizacji zadań bez wpływu na wykonywanie zadań pomocy społecznej;
- terminowości ustalania prawa oraz wypłacania należnych świadczeń rodzinnych wnioskodawcom.

Ustalenia kontroli

Z informacji przekazanych przez Kierownika GOPS w Zębolicach wynika, że w okresie poddanym kontroli wydano:

- 1) **111** decyzji przyznających świadczenia rodzinne, w tym:
 - a) **34** decyzje przyznające zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego,
 - b) **44** decyzje przyznające zasiłek pielęgnacyjny,

- c) **11** decyzji przyznających świadczenie pielęgnacyjne (wydane wyłącznie na podstawie nowych zasad obowiązujących od 1 stycznia 2024),
 - d) **16** decyzji przyznających jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia się dziecka,
 - e) **6** decyzji przyznające świadczenie rodzicielskie;
- 2) **14** decyzji odmawiających przyznania świadczeń rodzinnych, w postaci zasiłku rodzinnego oraz dodatków do zasiłku rodzinnego;
- 3) **3** decyzje w sprawie nienależnie pobranych świadczeń rodzinnych, w odniesieniu do decyzji przyznających zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego.

Z informacji przekazanej przez Kierownika GOPS w Zębolicach wynika również, że w okresie poddanym kontroli nie była wypłacana zapomoga, o której mowa w art. 22a ust. 1 ustawy. Ponadto Rada Gminy w Zębolicach nie ustanowiła świadczenia na rzecz rodziny dla osób zamieszkałych na terenie Gminy Zębolic na podstawie delegacji ustawowej zawartej w art. 22b ust. 1 ustawy.

W trakcie kontroli weryfikacji poddano losowo wybraną dokumentację **55** postępowań, w tym:

- **11** spraw (32,4%) zakończonych wydaniem decyzji przyznających zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego;
- **14** spraw (31,8%) zakończonych wydaniem decyzji przyznających zasiłek pielęgnacyjny;
- **4** sprawy (36,4%) zakończone wydaniem decyzji przyznających świadczenie pielęgnacyjne wydanych wyłącznie na podstawie nowych zasad obowiązujących od 1 stycznia 2024 r.;
- **6** spraw (37,5%) zakończonych wydaniem decyzji przyznających jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia się dziecka;
- **3** sprawy (50%) zakończone wydaniem decyzji przyznających świadczenie rodzicielskie;
- **14** spraw (100%) zakończonych wydaniem decyzji odmawiających przyznania świadczenia rodzinnego, w postaci zasiłku rodzinnego i dodatków do zasiłku rodzinnego;
- **3** sprawy (100%) zakończone wydaniem decyzji o nienależnie pobranych świadczeniach rodzinnych, w postaci zasiłku rodzinnego i dodatków do zasiłku rodzinnego.

Do Wojewody Opolskiego przekazano **8** spraw w celu ustalenia czy mają zastosowanie przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego.

Od żadnej z wydanych w kontrolowanym okresie decyzji nie wniesiono odwołania do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Opolu.

Na dzień kontroli w GOPS w Zębowicach odnotowano **1** sytuację, w której w stosunku do osoby ubiegającej się o świadczenia rodzinne lub do osoby pobierającej te świadczenia uzyskano informację o marnotrawieniu tych środków, co spowodowało konieczność zmiany formy świadczenia z pieniężnej wypłacanej wnioskodawcy na opłacanie usług. Zgodnie z treścią decyzji GOPS w Zębowicach z dnia 7 kwietnia 2025 r. nr SKO.40.2971.2023.śr, wydanej na podstawie art. 17a ustawy, zmieniono decyzję z dnia 5 grudnia 2023 r. nr SKO.40.2971.2023.śr w sprawie przyznania prawa do świadczenia pielęgnacyjnego poprzez zmianę okresu, na jaki przyznano świadczenie (do 30 kwietnia 2025 r.) oraz zmianę formy wypłaty środków, z wypłaty przekazywanej bezpośrednio do wnioskodawcy na opłacanie usług. Powyższe podyktowane było faktem, iż w dniu 28 marca 2025 r. do GOPS w Zębowicach wpłynął odpis skróconego aktu zgonu dotyczącego osoby na rzecz której zostało ustanowione świadczenie, datowany na drugą połowę marca 2025 r., zaś zgodnie z treścią art. 17 ust. 4a ustawy w przypadku śmierci osoby wymagającej opieki, osoba sprawująca opiekę zachowuje prawo do świadczenia pielęgnacyjnego do ostatniego dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym nastąpił zgon osoby wymagającej opieki, tj. do dnia 30 kwietnia 2025 r. w przypadku omawianej decyzji. Powodem zamiany formy wypłaty środków na opłacanie usług były informacje pozyskane przez pracownika socjalnego w następstwie przeprowadzenia w dniu 20 marca 2025 r. wywiadu środowiskowego z wnioskodawcą, z których wynikało, iż wnioskodawczyni marnotrawiła środki pochodzące ze świadczenia pielęgnacyjnego na zaspokojenie własnych potrzeb wynikających z uzależnienia od alkoholu. W świetle powyższego GOPS w Zębowicach, w sytuacji marnotrawienia przez przedstawiciela środków pochodzących ze świadczenia pielęgnacyjnego, podjął decyzję o zmianie formy wypłacania środków na opłatę usług. Decyzja w przedmiocie doboru usług, zgodnie z treścią decyzji z dnia 7 kwietnia 2025 r. o nr SKO.40.2971.2023.śr pozostała w gestii Kierownika GOPS w Zębowicach oraz pracownika socjalnego.

Dokumentację objętą kontrolą sprawdzono pod względem zasadności przyznania prawa do poszczególnych świadczeń rodzinnych, a także odmowy lub

weryfikacji tego prawa oraz sposobu i trybu postępowania w zakresie ustalania prawa do tych świadczeń oraz terminowości ich wypłacania.

W poddanych kontroli sprawach nie wystąpił przypadek:

- pozostawiania dziecka pod opieką naprzemienną obydwójga rodziców rozwiedzionych, żyjących w separacji lub żyjących w rozłączeniu, o którym mowa w art. 7 pkt 5 lit. e ustawy;
- ustalania dochodu z działalności podlegającej opodatkowaniu na podstawie przepisów o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne, o którym mowa w art. 5 ust. 7a ustawy;
- przyznania dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu urodzenia dziecka, o którym mowa w art. 9 ustawy;
- przyznania dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania w związku z zamieszkiwaniem w miejscowości, w której znajduje się siedziba szkoły ponadpodstawowej lub szkoły artystycznej, w której realizowany jest obowiązek szkolny i obowiązek nauki, a także szkoły podstawowej w przypadku dziecka lub osoby uczącej się, legitymującej się orzeczeniem o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności, o którym mowa w art. 15 ust. 1 pkt 1 ustawy;
- przyznania zasiłku pielęgnacyjnego osobie, która ukończyła 75 lat na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 3 ustawy;
- przyznania świadczenia pielęgnacyjnego osobom wskazanym w art. 17 ust. 1 pkt 2-4 ustawy;
- przyznania jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka opiekunowi faktycznemu dziecka;
- przyznania świadczenia rodzicielskiego ojcu dziecka na zasadach określonych w art. 17c ust. 2 ustawy.

1. Prawdliwość upoważniania pracowników jednostki kontrolowanej do prowadzenia i wydawania decyzji w zakresie świadczeń rodzinnych

Zgodnie z art. 20 ust. 2 ustawy postępowanie w sprawie świadczeń rodzinnych prowadzi organ właściwy, którym zgodnie z art. 3 pkt 11 ustawy jest wójt, burmistrz lub prezydent miasta. Zgodnie z art. 20 ust. 3 ustawy organ właściwy może, w formie pisemnej, upoważnić swojego zastępcę, pracownika urzędu albo kierownika ośrodka pomocy społecznej lub innej jednostki organizacyjnej gminy, a także inną osobę na wniosek kierownika ośrodka pomocy społecznej lub innej jednostki organizacyjnej

gminy do prowadzenia postępowania w sprawach świadczeń rodzinnych, a także do wydawania w tych sprawach decyzji.

Wójt Gminy Zębowice, na podstawie art. 20 ust. 3 ustawy, upoważnił Kierownika GOPS w Zębowicach do prowadzenia postępowań w sprawach świadczeń rodzinnych, w tym do wydawania w tych sprawach decyzji administracyjnych (upoważnienie nr OR.0077.01.2024 z dnia 2 stycznia 2024 r.). Jednocześnie, na wniosek Kierownika GOPS w Zębowicach Wójt Gminy Zębowice upoważnił pracownika GOPS w Zębowicach do prowadzenia postępowań w sprawach przyznania świadczeń rodzinnych, z wyłączeniem wydawania decyzji administracyjnych w tych sprawach (upoważnienie z dnia 2 stycznia 2024 r. nr OR.077.1.2.2024).

Wobec powyższego nie wnosi się zastrzeżeń w przedmiotowym zakresie.

2. Prawidłowość postępowania jednostki kontrolowanej w zakresie obowiązku utworzenia komórki organizacyjnej do realizacji świadczeń rodzinnych, brak nieprawidłowości w wykonywaniu zadań pomocy społecznej oraz nienaruszeniu norm zatrudnienia pracowników socjalnych określonych w przepisach o pomocy społecznej

Zgodnie z normą prawną wyrażoną w art. 20 ust. 4 ustawy, w przypadku upoważnienia kierownika ośrodka pomocy społecznej do prowadzenia postępowań w sprawie świadczeń rodzinnych, w ośrodku tym tworzy się komórkę organizacyjną do realizacji świadczeń rodzinnych. Realizacja świadczeń rodzinnych nie może powodować nieprawidłowości w wykonywaniu zadań pomocy społecznej, a także nie może naruszać norm zatrudnienia pracowników socjalnych określonych w przepisach o pomocy społecznej.

Zgodnie z treścią § 16 Regulaminu Organizacyjnego Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zębowicach, stanowiącego załącznik nr 1 do Zarządzenia Kierownika GOPS w Zębowicach nr 021.3.2023 z dnia 5 listopada 2023 r., prowadzenie postępowań w zakresie ustawy o świadczeniach rodzinnych należy do kompetencji pracownika na stanowisku ds. świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego.

Wobec powyższego nie wnosi się zastrzeżeń w przedmiotowym zakresie.

3. Zasadność przyznawania i odmowy przyznania świadczeń rodzinnych pod względem zgodności z obowiązującym prawem

3.1 Ustalenia dotyczące wszystkich świadczeń rodzinnych

Zgodnie z art. 20 ust. 2 ustawy postępowanie w sprawie świadczeń rodzinnych prowadzi organ właściwy, którym zgodnie z brzmieniem art. 3 pkt 11 ustawy jest wójt, burmistrz lub prezydent miasta właściwego ze względu na miejsce zamieszkania osoby ubiegającej się o świadczenie rodzinne lub otrzymującej świadczenie rodzinne.

W trakcie kontroli stwierdzono, że wszystkie wydane w kontrolowanym okresie decyzje zawierały prawidłowe oznaczenie organu właściwego tj. Wójta Gminy Zębówice.

We wszystkich kontrolowanych przypadkach, gdy prawo do świadczeń rodzinnych zależne było od ustalenia dochodu rodziny, organ I instancji ustalił wysokość miesięcznego dochodu rodziny w sposób prawidłowy.

Przyznanie lub odmowa prawa do świadczeń rodzinnych oraz orzeczenie w zakresie nienależnie pobranych świadczeń każdorazowo następowało w formie decyzji administracyjnej.

Decyzje zawierały wszystkie części składowe wymienione w art. 107 § 1 k.p.a. W kontrolowanych decyzjach rozstrzygających w zakresie świadczeń rodzinnych organ przywoływał przepisy ustawy, k.p.a. oraz tytuły aktów wykonawczych do ustawy, w szczególności Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 6 lipca 2023 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania w sprawach o przyznanie świadczeń rodzinnych oraz zakresu informacji, jakie mają być zawarte we wniosku i oświadczeniach o ustalenie prawa do świadczeń rodzinnych (Dz. U. z 2023 r., poz. 1340) oraz – w zależności od czasu, w którym został złożony wniosek - Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 sierpnia 2021 r. w sprawie wysokości dochodu rodziny albo dochodu osoby uczącej się stanowiących podstawę ubiegania się o zasiłek rodzinny i specjalny zasiłek opiekuńczy, wysokości świadczeń rodzinnych oraz wysokości zasiłku dla opiekuna (Dz. U. z 2021 r. poz. 1481) lub Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 sierpnia 2024 r. w sprawie wysokości dochodu rodziny albo dochodu osoby uczącej się stanowiących podstawę ubiegania się o zasiłek rodzinny i specjalny zasiłek opiekuńczy, wysokości świadczeń rodzinnych oraz wysokości zasiłku dla opiekuna (Dz. U. z 2024 r. poz. 1238).

Zastrzeżenia budzi kwestia braku precyzyjnego przytaczania przez GOPS w Zębówicach przepisów zastosowanych rozporządzeń w podstawach prawnych wydawanych decyzji. W decyzjach poddanych kontroli organ kontrolowany

ograniczał się wyłącznie do nazwy oraz numeru dziennika urzędowego przywoływanych aktów wykonawczych, bez precyzyjnego wyszczególnienia zastosowanych w sprawie jednostek redakcyjnych.

Jak stanowi art. 107 § 1 pkt 4 k.p.a. jednym z elementów składowych decyzji administracyjnej jest powołanie jej podstawy prawnej. Powołanie podstawy prawnej to przytoczenie przepisów prawa materialnego, na których organ administracji publicznej oparł swoje rozstrzygnięcie. Za nieprawidłowe uznaje się powołanie w decyzji administracyjnej jedynie tytułu rozporządzenia, bez wskazania określonego jej przepisu, bowiem nie może to być uznane za określenie podstawy prawnej podjętej decyzji. Podstawa prawna decyzji musi zostać powołana dokładnie, tj. ze wskazaniem mających zastosowanie w sprawie przepisów, zarówno prawa procesowego jak i materialnego oraz z powołaniem źródeł publikacji³. Jeżeli przepis, który stanowi podstawę prawną decyzji jest podzielony na wewnętrzne jednostki redakcyjne (ustępy, punkty, paragrafy albo innego rodzaju jednostki redakcyjne), to konieczne jest wskazanie w decyzji odpowiedniej jednostki redakcyjnej tego przepisu⁴.

W trakcie weryfikacji wniosków inicjujących wszczęcie postępowania w przedmiocie przyznania prawa do świadczeń rodzinnych zespół kontrolny stwierdził, iż w przypadku wszystkich wniosków jako organ właściwy w dedykowanej do tego rubryce wskazywano GOPS w Zębolicach. Owa praktyka jest błędna, bowiem zgodnie z treścią art. 3 pkt 11 ustawy pod pojęciem organu właściwego rozumiemy wójta, burmistrza lub prezydenta miasta właściwego ze względu na miejsce zamieszkania osoby ubiegającej się o świadczenie rodzinne lub otrzymującej świadczenie rodzinne. W przypadku Gminy Zębolic organem właściwym jest Wójt Gminy Zębolic. W aktach postępowań objętych zakresem omawianego uchybienia zespół kontrolny nie stwierdził obecności zawiadomień dla wnioskodawców wystosowanych przez GOPS w Zębolicach, w związku z koniecznością poprawy przedłożonego wniosku, zgodnie z treścią art. 24a ust. 1 ustawy.

3.2 Zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego

We wszystkich kontrolowanych przypadkach zasiłek rodzinny został przyznany osobom, które spełniały warunki określone w art. 1 w zw. z art. 4 ust. 2 oraz art. 6

³ por. w Wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z 8 kwietnia 1999 r. sygn. akt III SA 8192/98

⁴ por. w Wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z 24 kwietnia 1983 r. sygn. akt II SA 20/83

ust. 1, 1a i 1b ustawy w prawidłowej wysokości, stosownie do wieku dziecka, tj. zgodnie z art. 6 ust. 2 pkt 1–3 ustawy.

Ustalając prawo do zasiłku rodzinnego, organ działał zgodnie z art. 5 ust. 1 i 2 ustawy, czyli gdy dochód w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 674,00 zł lub w przypadku, gdy członkiem rodziny było dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności - 764,00 zł.

W poddanych kontroli sprawach wystąpiły **2** przypadki, o których mowa w art. 5 ust. 3-3c. Ze względu na okoliczność, że dochód rodziny przekroczył kwotę, o której mowa w art. 5 ust. 1 i 2 ustawy organ ustalał, czy wnioskodawca spełnia warunki do uzyskania prawa do zasiłku rodzinnego i dodatków do zasiłku rodzinnego w wysokości różnicy między łączną kwotą zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami przysługujących rodzinie w okresie zasiłkowym, na który jest ustalane prawo do świadczeń rodzinnych a kwotą, o którą został przekroczony dochód rodziny, co jest zgodne z art. 5 ust. 3-3c ustawy.

W sytuacji utraty dochodu przez członka rodziny w roku kalendarzowym poprzedzającym okres zasiłkowy lub po tym roku, ustalając ich dochód, organ nie uwzględniał dochodu utraconego, co jest zgodne z art. 5 ust. 4 ustawy.

W przypadku uzyskania dochodu przez członka rodziny po roku kalendarzowym poprzedzającym okres zasiłkowy dochód ustalano na podstawie dochodu członka rodziny, powiększonego o kwotę osiągniętego dochodu za miesiąc następujący po miesiącu, w którym nastąpiło uzyskanie dochodu, jeżeli dochód ten był uzyskiwany w okresie, na który ustalane było prawo do zasiłku rodzinnego i dodatków do zasiłku rodzinnego, co jest zgodne z art. 5 ust. 4b ustawy.

Ustalając dochód z gospodarstwa rolnego (**4** wnioski), organ dokonał obliczeń zgodnie z przepisami art. 5 ust. 8 ustawy, tj. przyjmując, że z 1 ha przeliczeniowego uzyskuje się dochód miesięczny w wysokości 1/12 dochodu ogłaszanego corocznie w drodze obwieszczenia, przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego na podstawie art. 18 ustawy z dnia 15 listopada 1984 r. o podatku rolnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1176), w oparciu o obwieszczenie Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 20 września 2024 r. w sprawie wysokości przeciętnego dochodu z pracy w indywidualnych gospodarstwach rolnych z 1 ha przeliczeniowego w 2023 r. (M.P. z 2024 r. poz. 820).

W poddanej kontroli dokumentacji stwierdzono **2** przypadki przyznania prawa do zasiłku rodzinnego osobie, której prawo do świadczeń rodzinnych w stosunku do danego dziecka uzależnione było od ustalenia na rzecz tego dziecka od jego rodzica świadczenia alimentacyjnego na podstawie tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd.

Weryfikacji poddano **1** przypadek przyznania dodatku z tytułu samotnego wychowywania dziecka. Dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka organ przyznał rodzicowi samotnie wychowującemu dziecko, ponieważ drugi z rodziców jest nieznany, co jest zgodne z art. 11a ust. 1 pkt 2 ustawy.

W kontrolowanym przypadku przyznano dodatek w wysokości 193,00 zł miesięcznie.

Weryfikacji poddano **1** przypadek przyznania przez organ dodatku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego w wysokości 400,00 zł, zgodnie z art. 10 ust. 1 i 2 ustawy.

W **3** spośród poddanych kontroli postępowań, dodatek z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej był przyznawany zgodnie z art. 12a ust. 1 i 2 ustawy, tj. rodzicowi na trzecie i następne dziecko, w wysokości 95,00 zł miesięcznie.

Dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka przyznano rodzicom na pokrycie zwiększonych wydatków związanych z rehabilitacją lub kształceniem dziecka do ukończenia 16 roku życia (**2** przypadki), ponieważ legitymowało się orzeczeniem niepełnosprawności, co jest zgodne z art. 13 ust. 1 pkt 1 ustawy. Organ przyznawał dodatek w wysokości 110,00 zł na dziecko w wieku powyżej 5. roku życia do ukończenia 24. roku życia, co jest zgodne z art. 13 ust. 2 ustawy.

Dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego (**9** przypadków) organ przyznawał jednorazowo w wysokości 100,00 zł na dziecko, w związku z rozpoczęciem roku szkolnego albo rocznego przygotowania przedszkolnego, na wniosek rodzica, złożony do dnia zakończenia okresu zasiłkowego, w którym rozpoczęto rok szkolny albo roczne przygotowanie przedszkolne, co jest zgodne z art. 14 ust. 1-4 ustawy.

Dodatek z tytułu podjęcia przez dziecko nauki poza miejscem zamieszkania organ przyznawał rodzicowi dziecka w związku z dojazdem z miejsca zamieszkania do miejscowości, w której znajduje się siedziba szkoły, w przypadku dojazdu do szkoły ponadpodstawowej, a także szkoły artystycznej, w której realizowany jest obowiązek szkolny i obowiązek nauki w zakresie odpowiadającym nauce w szkole ponadpodstawowej, zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 2 ustawy (**3** przypadki). Organ każdorazowo przyznał dodatek w wysokości 69,00 zł miesięcznie.

We wszystkich poddanych kontroli przypadkach dodatek z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania był przyznany na okres 10 miesięcy w roku, w okresie pobierania nauki od września do czerwca następnego roku kalendarzowego, co jest zgodne z art. 15 ust. 2 ustawy.

W poddanych kontroli postępowaniach zakończonych wydaniem decyzji odmownych powodem odmowy przyznania prawa do zasiłku rodzinnego i dodatków do zasiłku rodzinnego było niespełnianie warunku określonego w art. 5 ust. 1 i 2 ustawy, tj. przekroczenie kryterium dochodowego, co zostało właściwie udokumentowane i obliczone w toku postępowania.

W poddanych kontroli sprawach wystąpiły 4 przypadki utraty dochodu powodujące, że prawo do zasiłku rodzinnego oraz dodatków do zasiłku rodzinnego ustalano od pierwszego miesiąca następującego po miesiącu, w którym nastąpiła utrata dochodu, nie wcześniej jednak niż od miesiąca złożenia wniosku, o którym mowa w art. 24 ust. 6 ustawy.

W przypadku przyznania świadczeń rodzinnych po uwzględnieniu utraty dochodu z tytułu zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej lub dochodu z pozarolniczej działalności gospodarczej, po upływie 3 miesięcy, licząc od dnia utraty dochodu, ustalone prawo do świadczeń rodzinnych było w myśl art. 24 ust. 6a ustawy weryfikowane z uwzględnieniem art. 5 ust. 4c ustawy.

Odnosząc się do kwestii konieczności wzywania przez organ strony w przypadku stwierdzenia błędów lub braków formalnych we wnioskach, poruszonej w cz. II pkt 3.1, w przypadku wniosków o ustalenie prawa do zasiłku rodzinnego oraz dodatków do zasiłku rodzinnego zespół kontrolny stwierdził ponadto następujące uchybienia:

- a) w załączniku nr ZSR-07 (oświadczenie wnioskodawcy o wielkości gospodarstwa rolnego) do wniosku z dnia 25 września 2024 r., poprzedzającego wydanie decyzji z dnia 12 listopada 2024 r. nr GOPS.5210.6.ZR.2024, strona nie uzupełniła informacji odnośnie miejscowości zamieszkania przy polach przeznaczonych na złożenie podpisu oraz wskazanie daty jego złożenia;
- b) we wniosku z dnia 2 października 2025 r. inicjującym wszczęcie postępowania zakończonego wydaniem decyzji z dnia 20 listopada 2024 r. o nr GOPS.5210.23.ZR.2024 w przypadku jednego z dzieci nie określono jego obywatelstwa oraz stanu cywilnego;

- c) we wniosku z dnia 15 października 2025 r. inicjującym wszczęcie postępowania zakończonego wydaniem decyzji z dnia 21 listopada 2024 r.
nr GOPS.5210.28.ZR.2024 nie określono charakteru relacji jednego z członków rodziny do wnioskodawcy;
- d) we wniosku z dnia 2 grudnia 2024 r. inicjującym wszczęcie postępowania zakończonego wydaniem decyzji z dnia 28 marca 2024 r.
nr GOPS.5210.42.ZR.2024 w cz. I pkt 3 przy danych osobowych dziecka legitymującego się orzeczeniem o niepełnosprawności nie zakreślono pola wyboru „zaznacz, jeżeli dziecko, będące członkiem rodziny posiada orzeczenie o niepełnosprawności”;
- e) wnioskodawca nie podpisał załącznika nr ZSR-05 (oświadczenie wnioskodawcy o dochodach swoich albo członka rodziny osiągniętych w roku kalendarzowym poprzedzającym okres zasiłkowy, innych niż dochody podlegające opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób fizycznych) do wniosku z dnia 4 października 2024 r. inicjującego wszczęcie postępowania zakończonego wydaniem decyzji z dnia 18 grudnia 2024 r. o nr GOPS.5210.25.ZR.2024;
- f) we wniosku z dnia 9 września 2024 r. inicjującym wszczęcie postępowania zakończonego wydaniem decyzji z dnia 18 grudnia 2024 r.
nr GOPS.5210.6.ZR.2024 nie określono relacji poszczególnych osób wchodzących w skład rodziny do wnioskodawcy, nie określono miejscowości oraz daty na załączniku nr ZSR-05 do wniosku oraz nie wskazano, którego członka rodziny dotyczy.

W aktach postępowania prowadzonego przez GOPS w Zębolicach, zakończonego wydaniem decyzji w przedmiocie stwierdzenia nienależnie pobranego zasiłku rodzinnego wraz z dodatkami z dnia 17 stycznia 2025 r.
nr GOPS.5210.67.ZR.2023, zespół kontrolny stwierdził brak wydruku metryki sprawy. Zgodnie z treścią art. 66a § 3 k.p.a. metryka sprawy, wraz z dokumentami, do których odsyła, stanowi obowiązkową część akt sprawy i jest na bieżąco aktualizowana. Powyższy przepis wprost nakłada na organ obowiązek założenia po wszczęciu postępowania metryki sprawy oraz bieżącego wyszczególniania wszystkich czynności istotnych dla załatwienia sprawy.

Zastrzeżenia budzi kwestia konstrukcji rozstrzygnięć decyzji przyznających zasiłek rodzinny wraz z dodatkami z dnia 7 listopada 2024 r.
nr GOPS.5210.12.ZR.2024 oraz decyzji z dnia 20 listopada 2024 r.
nr GOPS.5210.26.ZR.2024, wydanych z wykorzystaniem art. 5 ust. 3-3c ustawy.

Osnowy powyższych decyzji wyszczególniały informacje zawarte w ustawie oraz aktach wykonawczych odnośnie kwot należnych stronie z tytułu przyznanych dodatków do zasiłku rodzinnego dodając jednocześnie, że w związku z przekroczeniem kryterium dochodowego organ określił łączną kwotę zasiłku rodzinnego wraz z dodatkami do wypłaty stronie. W konsekwencji wartości wskazane w treści rozstrzygnięć różnił się od siebie, wprowadzając stronę w błąd co do realnej wysokości przyznanego dodatku.

Zastrzeżenia budzi również kwestia konstrukcji rozstrzygnięcia decyzji w przedmiocie uznania za nienależnie pobrany zasiłek rodzinny wraz z dodatkami (decyzja z dnia 17 stycznia 2024 r. nr GOPS.5210.67.ZR.2023). W omawianej sprawie organ w pierwszej kolejności wskazał, że kwota wypłacona w danym okresie stanowi świadczenie nienależnie pobrane, następnie przytoczył podstawę prawną powołując się na art. 30 ust. 6 ustawy, konkludując wskazaniem, iż zobowiązuje stronę do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia wraz z odsetkami. W ocenie zespołu kontrolnego podstawa prawna powinna zostać omówiona w ramach uzasadnienia prawnego decyzji, nie zaś w treści rozstrzygnięcia.

Rozstrzygnięcie decyzji administracyjnej musi być sformułowane w taki sposób, aby nie było wątpliwości, czego ono dotyczy, jakie uprawnienia zostały przyznane stronie lub jakie obowiązki zostały na nią nałożone⁵. W przypadku wskazanych powyżej decyzji organ w treści rozstrzygnięcia zawarł informacje nieodpowiadające stanowi faktycznemu, tym samym wprowadzając strony w błąd co do wartości przyznanego świadczenia. W opinii zespołu kontrolnego doszło do naruszenia art. 107 § 1 pkt 5 k.p.a. oraz zasady pogłębiania zaufania uczestników postępowania do organów władzy publicznej (art. 8 k.p.a.).

We wszystkich poddanych kontroli sprawach zakończonych wydaniem decyzji w przedmiocie przyznania, bądź odmowy przyznania prawa do zasiłku rodzinnego i dodatków do zasiłku rodzinnego organ sporządzał uzasadnienia, które nie spełniały wymogów określonych w art. 107 § 3 k.p.a., w szczególności w zakresie wymogów sformułowanych dla uzasadnienia faktycznego decyzji administracyjnej, które winny zawierać wskazanie faktów, które organ uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł oraz przyczyn, z powodu których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej. W konstruowanych uzasadnieniach faktycznych decyzji organ nie wskazywał dowodów, na których się oparł podczas ustalania stanu

⁵ por. w Wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 18 lipca 2019 r., sygn. akt I OSK 327/19

faktycznego, zarówno w odniesieniu do decyzji wydawanych kierując się zapisami art. 5 ust. 1 ustawy, jak i w przypadkach, o których mowa w art. 5 ust. 3-3c ustawy. Ujęty w art. 107 § 3 k.p.a. obowiązek wskazania w uzasadnieniu decyzji administracyjnej dowodów, na których oparł się organ przy ustalaniu stanu faktycznego jest przejawem realizacji wyrażonej w art. 11 k.p.a. zasady przekonywania oraz ujętej w art. 8 k.p.a. zasady pogłębiania zaufania obywateli do organów państwa oraz świadomości i kultury prawnej obywateli. Organ administracji publicznej powinien zająć stanowisko wobec całego materiału dowodowego zebranego w toku postępowania oraz uzasadnić jasno i należycie swoje stanowisko, a w szczególności uzasadnić, na jakiej podstawie uznał pewne fakty za prawdziwe⁶.

3.3 Świadczenia opiekuńcze

3.3.1 Zasiłek pielęgnacyjny

W poddanych kontroli postępowaniach w przedmiocie ustalenia prawa do zasiłku pielęgnacyjnego niniejsze świadczenie zostało przyznane:

- w **7** przypadkach niepełnosprawnemu dziecku, zgodnie z art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy;
- w **6** przypadkach osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16. roku życia, która legitymowała się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, zgodnie z art. 16 ust. 2 pkt 2 ustawy;
- w **1** przypadku osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16. roku życia, która legitymowała się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, a niepełnosprawność ta powstała przed ukończeniem przez tę osobę 21. roku życia, zgodnie z art. 16 ust. 3 ustawy.

Akta poddanych kontroli postępowań zawierały kompletne wnioski o przyznanie zasiłku pielęgnacyjnego wraz z załączonymi do nich aktualnymi orzeczeniami o niepełnosprawności. Ponadto organ każdorazowo dokonywał weryfikacji w bazie Elektronicznego Krajowego Systemu Monitoringu Orzekania o Niepełnosprawności (EKSMOoN).

Zastrzeżenia zespołu kontrolnego budzi jednakże kwestia konstrukcji zawiadomień kierowanych do strony w związku z koniecznością przedłużenia postępowania administracyjnego, zgodnie z art. 36 k.p.a.

⁶ Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 14 października 2021 r., wydany w sprawie o sygn. akt I GSK 503/21

GOPS w Zębowicach w sytuacji nie załatwienia sprawy w terminie wskazanym w art. 35 § 3 k.p.a., każdorazowo kierował do strony stosowne zawiadomienie informując o przyczynach opóźnienia jak również wyznaczając nowy termin na załatwienie sprawy. W ocenie zespołu kontrolnego organ nie dopełnił ciążącego na nim obowiązku informacyjnego, bowiem przytaczając zastosowaną podstawę prawną powoływał się na art. 36 § 1 k.p.a. w brzmieniu sprzed nowelizacji Kodeksu postępowania administracyjnego, przeprowadzonej w drodze ustawy z dnia 7 kwietnia 2017 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania administracyjnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2017 r. poz. 935). W konsekwencji adresaci zawiadomień nie mieli świadomości o przysługującym im prawie do wniesienia ponaglenia na bezczynność organu, zgodnie z art. 37 § 1 k.p.a. Powyższe stanowi nieprawidłowość w przedmiocie realizacji przez organ zasad udzielania informacji oraz pogłębiania zaufania uczestników postępowania administracyjnego, wyrażonych w art. 9 oraz 8 k.p.a.

3.3.2 Świadczenie pielęgnacyjne

W przypadku 4 postępowań poddanych kontroli zakończonych przyznaniem prawa do świadczenia pielęgnacyjnego, według zasad obowiązujących od dnia 1 stycznia 2025 r., niniejsze świadczenia zostały przyznane jednemu z rodziców dzieci, ponieważ sprawowali opiekę nad dzieckiem w wieku do ukończenia 18. roku życia, które legitymują się orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

Akta spraw w przedmiocie ustalenia prawa do świadczenia pielęgnacyjnego zawierały wszystkie niezbędne dokumenty, w szczególności wnioski wraz z niezbędnymi oświadczeniami oraz orzeczenia o niepełnosprawności osób wymagających opieki, które w każdym poddanym kontroli przypadku zawierały wskazania konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

Organ przyznawał świadczenia pielęgnacyjne w wysokości określonej w obwieszczeniu Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 13 listopada 2023 r. w sprawie wysokości świadczenia pielęgnacyjnego w roku 2024 (M.P. z 2023 r.

poz. 1224), tj. w kwocie 2.988,00 zł. W oparciu o nowe obwieszczenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 6 listopada 2024 r. w sprawie wysokości świadczenia pielęgnacyjnego w roku 2025 (M.P. z 2024 r. poz. 967), po jego wejściu w życie, organ wydał decyzje zmieniające wydane w sprawach decyzje pierwotne od dnia 1 stycznia 2025 r. w zakresie wysokości świadczenia, podnosząc je do kwoty 3.287,00 zł.

W sytuacji konieczności przedłużenia postępowania administracyjnego organ zawiadamiał strony o owym fakcie, podając jednocześnie przyczynę zwłoki oraz wyznaczając nowy termin załatwienia sprawy, jednakże w ocenie zespołu kontrolnego czynił to z naruszeniem art. 8 oraz 9 k.p.a. w zw. z art. 36 § 1 k.p.a., do czego odniesiono się szczegółowo w cz. II pkt 3.3.1 niniejszego dokumentu.

3.4 Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka

We wszystkich 6 poddanych kontroli postępowaniach w przedmiocie wypłaty jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka wniosek został złożony przez matkę lub ojca dziecka. Wszystkie wnioski zostały złożone w terminie 12 miesięcy od dnia narodzin dziecka.

Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka została przyznana osobom, których dochód w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekraczał kwoty kryterium dochodowego określonej w art. 15b ust. 2 ustawy, tj. kwoty 1.922,00 zł, co zostało należycie udokumentowane i obliczone w toku postępowania. Organ w każdym przypadku przyznał świadczenie jednorazowo w wysokości 1.000,00 zł.

Do wniosków o przyznanie jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka wnioskodawcy każdorazowo załączali zaświadczenie lekarskie lub zaświadczenie wystawione przez położną, z którego wynikało, że kobieta będąca matką dziecka pozostawało pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży do porodu, co czyni zadość wymaganiom określonym w art. 15b ust. 5-6 ustawy.

W sytuacji konieczności przedłużenia postępowania administracyjnego organ zawiadamiał strony o owym fakcie, podając jednocześnie przyczynę zwłoki oraz wyznaczając nowy termin załatwienia sprawy, jednakże w ocenie zespołu kontrolnego czynił to z naruszeniem art. 8 oraz 9 k.p.a. w zw. z art. 36 § 1 k.p.a., do czego odniesiono się szczegółowo w cz. II pkt 3.3.1 niniejszego dokumentu.

3.5 Świadczenia rodzicielskie

W przypadku wszystkich poddanych kontroli postępowaniach w przedmiocie przyznania prawa do świadczenia rodzicielskiego wniosek inicjujący wszczęcie postępowania był składany przez matkę dziecka. Wniosek każdorazowo zawierał oświadczenie, zgodnie z którym wnioskodawczyni nie urodziła dziecka w okresie pobierania zasiłku dla bezrobotnych, co stanowiłoby podstawę do obniżenia wysokości należnego świadczenia rodzicielskiego w myśl art. 17c ust. 6 ustawy.

W celu stwierdzenia braku istnienia przesłanek negatywnych przyznania świadczenia rodzicielskiego określonych w art. 17c ust. 9 pkt 1-5 ustawy, wnioskodawcy składali oświadczenia o braku istnienia tych przesłanek. Ponadto organ w toku postępowania dowodowego każdorazowo dokonywał weryfikacji informacji zawartych we wniosku.

W każdym kontrolowanym przypadku organ wydał decyzję przyznającą matce dziecka świadczenie rodzicielskie na okres 52 tygodni od dnia porodu w związku z okolicznością, że w realiach każdej sprawy nastąpiło urodzenie jednego dziecka przy jednym porodzie, co jest zgodne z art. 17c ust. 3 pkt 1 ustawy.

Wysokość świadczenia przysługującego za niepełny miesiąc kalendarzowy ustalana była zgodnie z art. 17c ust. 7 ustawy. Wówczas organ dzielił kwotę świadczenia przez liczbę wszystkich dni kalendarzowych w tym miesiącu, a otrzymaną kwotę mnożył przez liczbę dni kalendarzowych, za które świadczenie przysługuje.

W przypadku wszystkich decyzji przyznających prawo do świadczenia rodzicielskiego GOPS w Zębolicach sporządzał uzasadnienia, które nie spełniały wymogów określonych w art. 107 § 3 k.p.a., do czego odniesiono się szczegółowo w cz. II pkt 3.2 niniejszego dokumentu.

W sytuacji konieczności przedłużenia postępowania administracyjnego organ zawiadamiał strony o owym fakcie, podając jednocześnie przyczynę zwłoki oraz wyznaczając nowy termin załatwienia sprawy, jednakże w ocenie zespołu kontrolnego czynił to z naruszeniem art. 8 oraz 9 k.p.a. w zw. z art. 36 § 1 k.p.a., do czego odniesiono się szczegółowo w cz. II pkt 3.3.1 niniejszego dokumentu.

Wobec powyższego wnosi się zastrzeżenia w opisanym wyżej zakresie.

4. Sposób postępowania w zakresie przyznawania świadczeń rodzinnych

W każdym z przypadków poddanych kontroli postępowania w sprawie przyznawania świadczeń rodzinnych były wszczynane na wniosek strony.

Dokumentacja poddana kontroli zawierała zgodnie z art. 23 ust. 3 ustawy prawidłowo wypełniony wniosek zawierający dane:

- 1) osoby występującej o przyznanie świadczenia, w tym: imię, nazwisko, datę urodzenia, adres miejsca zamieszkania, stan cywilny, obywatelstwo, płeć, numer PESEL oraz adres poczty elektronicznej i numer telefonu;
 - 2) dzieci pozostających na utrzymaniu osoby, o której mowa w ust. 1, w tym: imię, nazwisko, datę urodzenia, stan cywilny, obywatelstwo, płeć, numer PESEL, oraz odpowiednio:
 - a) zaświadczenia lub oświadczenia dokumentujące wysokość innych dochodów niż dochody podlegające opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób fizycznych na zasadach określonych w art. 27, art. 30b, art. 30c, art. 30e, art. 30 f ustawy z dnia 26 lipca o podatku dochodowym od osób fizycznych, dotyczące każdego członka rodziny,
 - b) zaświadczenia lub oświadczenia oraz dowody niezbędne do ustalenia prawa do świadczeń rodzinnych, tj.: prawomocne orzeczenie sądu orzekające rozwód lub separację, zaświadczenie pracodawcy albo oświadczenie o okresie, na który został udzielony urlop wychowawczy, oraz o okresach zatrudnienia i/lub inne dokumenty potwierdzające spełnianie warunków do przyznania lub ustalenia wysokości świadczenia rodzinnego będącego przedmiotem wniosku
- zgodnie z wymogami art. 23 ust. 4 ustawy.

Złożone przez strony wnioski o przyznanie świadczenia zawierały klauzulę zastępującą pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań, o następującej treści: „Oświadczam, że jestem świadoma/świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia”, co jest zgodne z art. 23 ust. 2a ustawy.

W poddanych kontroli postępowaniach w przypadku utraty lub uzyskania dochodu przez członków rodziny w aktach sprawy do wniosku załączone były dokumenty potwierdzające ich utratę lub uzyskanie oraz ich wysokość, zgodnie z art. 23 ust. 4d ustawy w związku z art. 3 pkt 1 ustawy.

GOPS w Zębolicach, prowadząc postępowanie w sprawach o ustalenie prawa do świadczeń rodzinnych, realizował wynikający z art. 23b ust. 1 ustawy obowiązek samodzielnego uzyskania lub weryfikacji odpowiednich informacji zawartych we wniosku.

W przypadku decyzji z dnia 28 listopada 2024 r. nr GOPS.5210.1.ZR.2024 oraz decyzji z dnia 10 lutego 2025 r. nr GOPS.5210.37.ZR.2024, w przedmiocie odmowy przyznania zasiłku rodzinnego oraz dodatków do zasiłku rodzinnego stwierdzono, iż decyzje te zostały wydane przed upływem terminu wyznaczonego dla strony na zapoznanie się ze zgromadzonym materiałem dowodowym oraz zgłoszenie żądań. W omawianych sprawach organ, z uwagi na prawdopodobieństwo wydania decyzji niezgodnej z żądaniem strony, wystosował do wnioskodawców zawiadomienia z art. 10 § 1 k.p.a., wyznaczając 14-dniowy termin na zapoznanie się z kompletem zebranej dokumentacji oraz wniesienie uwag przed wydaniem decyzji. Przedmiotowe zawiadomienia zostały odebrane przez strony, odpowiednio w dniach 14 listopada 2024 r. oraz 27 stycznia 2025 r., zatem uwzględniając 14-dniowy okres wskazany przez organ w ich treści należy stwierdzić, że decyzje zostały wydane w ostatnim dniu, w którym stronom przysługiwała możliwość zapoznania się z treścią zebranego w toku postępowania materiału dowodowego oraz zgłoszenie ewentualnych żądań.

Zgodnie z art. 57 § 1 k.p.a. jeżeli początkiem terminu określonego w dniach jest pewne zdarzenie, przy obliczaniu tego terminu nie uwzględnia się dnia, w którym zdarzenie nastąpiło. Upływ ostatniego z wyznaczonej liczby dni uważa się za koniec terminu. W realiach postępowań zakończonych wydaniem wskazanych powyżej decyzji oznacza to możliwość wydania decyzji administracyjnej dopiero w kolejnym dniu roboczym. W przeciwnym wypadku dochodzi do naruszenia art. 10 § 1 k.p.a., zgodnie z którym organy administracji publicznej obowiązane są zapewnić stronom czynny udział w każdym stadium postępowania, a przed wydaniem decyzji umożliwić im wypowiedzenie się co do zebranych dowodów i materiałów oraz zgłoszonych żądań.

Wobec powyższego wnosi się zastrzeżenia w opisanym wyżej zakresie.

5. Terminowość ustalania prawa oraz wypłacania należnych świadczeń rodzinnym wnioskodawcom

We wszystkich sprawach poddanych kontroli organ terminowo ustalał prawo do świadczeń rodzinnych. Wypłata należnych świadczeń osobie uprawnionej dokonywana była zawsze dopiero po doręczeniu decyzji przyznającej prawo do tego świadczenia.

Wobec powyższego nie wnosi się zastrzeżeń w przedmiotowym zakresie.

III. Zakres, przyczyny i skutki stwierdzonych nieprawidłowości oraz osoby odpowiedzialne za nieprawidłowości

W trakcie kontroli stwierdzono:

1. Uchybienia, polegające na:

- 1) niezawiadomianiu wnioskodawców przez organ o konieczności poprawy wniosku zawierającego błędy formalne, co narusza art. 24a ust. 1 ustawy;
- 2) formułowaniu nieprecyzyjnej podstawy prawnej przez organ w odniesieniu do aktów wykonawczych, co narusza art. 107 § 1 pkt 4 k.p.a.;
- 3) braku wydruku metryki sprawy w aktach postępowania zakończonego wydaniem decyzji z dnia 17 stycznia 2024 r. o nr GOPS.5210.67.ZR.2023, w przedmiocie nienależnie pobranego zasiłku rodzinnego wraz z dodatkami, co narusza art. 66a § 3 k.p.a.

2. Nieprawidłowości, polegające na:

- 1) nieprawidłowym formułowaniu rozstrzygnięć decyzji w przedmiocie przyznania prawa do zasiłku rodzinnego oraz dodatków do zasiłku rodzinnego, wydanych z zastosowaniem art. 5 ust. 3-3c ustawy oraz decyzji w przedmiocie nienależnie pobranego zasiłku rodzinnego wraz z dodatkami, co narusza art. 107 § 1 pkt 5 k.p.a.;
- 2) uzasadnianiu decyzji administracyjnych w sposób niewyczerpujący wymogów określonych w art. 107 § 3 k.p.a., w odniesieniu do decyzji w przedmiocie zasiłku rodzinnego oraz dodatków do zasiłku rodzinnego i decyzji w przedmiocie przyznania prawa do świadczenia rodzicielskiego;
- 3) wydawaniu decyzji administracyjnych przed upływem terminu, który został wyznaczony dla strony na zapoznanie się z aktami sprawy, uzyskanie wyjaśnień oraz złożenie wniosków, co narusza art. 10 § 1 k.p.a.

Nieprawidłowości stwierdzone w trakcie kontroli powstały w związku z:

- 1) niewystarczającym nadzorem kierownika GOPS w Zębowicach nad realizowanymi zadaniami;
- 2) niewłaściwym stosowaniem przepisów prawa materialnego i procesowego przez osoby prowadzące postępowania w sprawach świadczeń rodzinnych.

IV. Informacja o zastrzeżeniach zgłoszonych do projektu wystąpienia pokontrolnego

Jednostka kontrolowana nie wniosła zastrzeżeń do projektu wystąpienia pokontrolnego.

V. Zalecenia lub wnioski dotyczące usunięcia nieprawidłowości lub usprawnienia funkcjonowania jednostki kontrolowanej

W związku ze stwierdzonymi uchybieniami i nieprawidłowościami, na podstawie art. 46 ust. 3 pkt 1 ustawy o kontroli w administracji rządowej

zalecam:

- 1) zapewnienie prawidłowego wykonywania zadań realizowanych na podstawie ustawy poprzez zwiększenie nadzoru Kierownika GOPS w Zębowicach nad zadaniami realizowanymi w kontrolowanym zakresie przez pracowników ośrodka;
- 2) informowanie wnioskodawców o konieczności poprawy wniosków zawierających błędy formalne, zgodnie z art. 24a ust. 1 ustawy;
- 3) precyzyjne formułowanie podstawy prawnej wydawanych decyzji administracyjnych, z uwzględnieniem stosownych jednostek redakcyjnych;
- 4) każdorazowe dołączanie metryk sprawy do akt prowadzonych postępowań administracyjnych, zgodnie z art. 66a § 3 k.p.a.;
- 5) formułowanie rozstrzygnięć decyzji administracyjnych w sposób zgodny z art. 107 § 1 pkt 5 ustawy;
- 6) formułowanie uzasadnień decyzji administracyjnych w sposób zgodny z art. 107 § 3 k.p.a.;
- 7) przestrzeganie terminów udzielonych stronom na zapoznanie się z aktami sprawy, uzyskanie wyjaśnień oraz złożenie wniosków w postępowaniu przed wydaniem decyzji niezgodnej z żądaniem strony.

- VI.** Na podstawie art. 49 oraz art. 46 ust. 3 pkt 3 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. z 2020 r. poz. 224) proszę o przekazania pisemnej informacji o sposobie wykonania zaleceń, wykorzystaniu wniosków lub przyczynach ich niewykorzystania, o podjętych działaniach lub przyczynach ich niepodjęcia, albo o innym sposobie usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości, w terminie **30 dni od dnia otrzymania niniejszego dokumentu.**
- VII.** Zgodnie z treścią art. 48 ustawy o kontroli w administracji rządowej od wystąpienia pokontrolnego nie przysługują środki odwoławcze.

Z up. Wojewody Opolskiego

Ewa Pawlinów

Dyrektor

Wydział Polityki Społecznej